

Slovenski dom

Štev. 17.

V Ljubljani, v četrtek, 22. januarja 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenost za oglaševanje italijanskega in tujega
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva & Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva & Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Vojno poročilo št. 598:

Delovanje topništva in letalstva v Cirenajki

Uradno vojno poročilo št. 598 pravi:

Slabotno delovanje topništva na bojišču v Cirenajki.

Letalske skupine so uspešno napadle motorizirane kolone in angleška oklepna vozila in so uspešno bombardirale tudi pristaniške naprave v Dorni in v Tobruku, kjer je bil zažgan zasidran parnik.

Nemška letala so med mnogimi napadi na otok Malto metala bombe srednje in velike vrste na važne vojaške cilje. V pristanišču La Valetta je bil zadet parnik srednje velikosti. Med letalskim bojem je bilo »streljeno eno letalo vrste »Hurricane« in en »Gla diator«.

V noči na 20. januar so angleška letala letela nad pokrajino Eleusis (Grčija) in metala zažigalne bombe, ki pa so povzročile škodo samo na zasebnih poslopih.

Nova junaštva italijanskih borcev v Rusiji spričo ruske zime

Vzhodno bojišče, 22. jan. s. Borba, ki so jo na bojišču dan sprožili ogromne ruske sile 5 divizij, od katerih so bile 3 divizije pehote, dve pa konjenice, se je zaključila 31. decembra. S temi silami so bojišči hoteli prodreti v odsek, ki je bil v rokah divizije »Celere«. Vendar pa so bile pobite in Rusi so imeli kar najbolj krvave izgube. Medtem pa so se italijanske čete v protinapadih polastile postojank, ki so bile poprej v sovjetskih rokah.

Hude izgube in moralna potlačenost zaradi ponesrečenega napada so boljševike prisilile, da so se omejili na manj žilave napade, ker so morali preurediti in izpopolniti svoje sile z novimi oddelki.

Nekaj dni nato so Rusi znova začeli s celo vrsto napadov na raznih krajih bojišča, zasadenih po Italijanskem ekspedicijskem zboru. Italijanski oddelki so vse te napade gladko odbili in kljub zelo hudim življenjskim prilikam nudijo kar naprej obudovanja vredne dokaze odpornosti in moralne ter tehnične premoči v primeri s številčno silnijo nasprotnikom. Hudo je namreč trpljenje italijanskih borcev, ki kljubujejo ostremu mrazu ter se bijejo po krajih, katerih življenjske prilike jasno osvetlujejo njihovo telesno in duhovno trdnost.

V poslednjih bojih se je znova izkazala 63. legija črnih srca »Tagliamento«, ki se je udeležila bojišča in s tem zapisa lep stran vojne zgodovine. Junaško je namreč branila in se branila eno najbolj kočljivih in težavnih postojank italijanskega odseka na vzhodnem bojišču, raztrgala je ponovne silne napade, ki jih je nasprotnik prožil noč in dan z znatno večjim številom čet, in mu zadajala kar najhujše izgube.

Hitlerjev glavni štab, 22. januarja: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Na bojišču pri Doncu so se tudi včeraj razvili srčiti boji. Sovjetske sile, ki so ob gorjem teku reke vdrle v nemško črto, so bile s protinapadom vržene nazaj. Pri tem so Sovjeti imeli 1100 mrtvih in več sto ranjenih, 19 topov in 30 strojnic pa je bilo zajetih.

Tudi na srednjem in severnem odseku je sovražnik nadaljeval z napadi. Pri obrambnih bojih in pri uspešnih protinapadih je imel sovražnik zopet hude izgube v moštvu in potrebščinah.

Plen po bitki pri Feodosiji se je dvignil na 10.605 ujetih, 85 tankov in 177 topov. Letalstvo je v ožini pri Kerču poškodovalo večjo sovjetsko ladjo in je napadalo na vsem vzhodnem bojišču uspešno ter podpiralo obrambne boje.

Podmornica je v Ledenem morju potopila v močno zastraženem konvoju rušilec in parnik. Rušilec in dva parnika sta bila s torpedi poškodovana.

Berlin, 22. jan. s. Nemška uradna agencija je iz vojaških virov izvedela, da so boljševiki na severnem odseku vzhodnega bojišča z osmimi bataljoni silovito napadli neki kraj, ki je bil v nemških rokah, da bi ga osvojili in obvladali ves odsek tega bojišča. V boj so vrgli vse razpoložljive sile, ne meneč se za izgube. Sovjetom se je

Zahteve po razpravi o pomoči za Singapoore v angleški zbornici

Rim, 22. jan. s. V angleški poslanski zbornici je poslanec Granville govoril o tem, da ministrski predsednik ni dal podrobnih izjav o položaju v vzhodni Aziji. Zato je poslanec vložil predlog, naj zbornica takoj obravnava o naslednjih, za javnost važnih vprašanjih: o pošiljanju primerne letalske pomoči za obrambo Singapooreja in o poročanju, ki naj ga da vlada, da se bo ta sklep res izpolnil.

Predsednik zbornice je dejal, da takega predloga ne more sprejeti, poslanec Granville pa je vztrajal pri zahtevi, češ da bi zaradi izredno resnega položaja v Singapooreju zbornica morala porabiti priliko, ko se je sešla prvič po vrnitvi ministrskega predsednika iz Amerike, in zahtevati od vlade zagotovilo, da bodo letala takoj poslana v Singapoore. Predsednik je trdil, da taki zahtevi nasprotujejo pravila in poslanec ni uspel.

Predsednik vlade Churchill je na vprašanje o radijskih oddajah, ki jih je imel v Washingtonu in

Japonski bližnji in daljni cilji v sedanji vojni

»Japonska se hoče polastiti vojaških oporišč in surovin v veliki Aziji, povečati svojo vojno moč ter se z Italijo in Nemčijo boriti do konca vojne, ki utegne biti dolga in trda...«

Tokio, 22. jan. s. Japonski ministrski predsednik Tojo je včeraj v zbornici imel govor, v katerem je znova zatrdil, da misli vse svoje sile posvetiti izpolnjevanju svojih dolžnosti, da bi se dosegli cilji sedanje vojne in da bi se tako izpolnila cesarjeva misel. »Zadovoljstvo nam vzbuja misel, da so cesarske vojske sile od začetka vojne za veliko Azijo povsod tolkle sovražnika in na vseh odsekih dosegale stalne in sijajne zmage ter v kratkem času uničile večino sovražniških vojaških postojank v veliki vzhodni Aziji.

Tudi proti kitajski vladi v Čungkingu smo postopno povečali svoj pritisk, medtem ko je naša obramba na severu zanesljiva in kar najtrdnješa. Moč in ugled našega cesarstva sta se utrdila na znotraj in na zunan, to pa zlasti po kreposti našega ljubljenege vladarja.

Zelim povedati čustva svoje hvalečnosti zvestim in hrabrim častnikom ter vojakom iz vojske in mornarice, ki so se borili pogumno in živahno,

premagovali nasprotovanje naravnih sil in so zmagoviti na vseh bojiščih.

Poglaviti cilj vojne, ki jo Japonska bje, je, zagotoviti državi vojaška oporišča v veliki Aziji ter spraviti pod japonsko nadzorstvo pokrajine, ki so bogate z važnimi surovinami. S tem bomo najprej povečali svojo vojno moč, v tesnem sodelovanju z Nemčijo in Italijo pa ojačili vojne operacije ter se z njima vred borili, dokler ne bosta Azija in Amerika prisiljeni na kolena.

Združene države in angleško cesarstvo sta državi, ki se bahata s tem, da imata največje bogastvo in največjo moč na svetu, ker sta dolga leta utrjevali svoja oporišča za svetovno oblast. Tudi če zdaj doživljata hude poraze, si ni težko misliti, da se bosta hoteli zagrizeno upirati prav do konca in skušali spremeniti izid vojne. Moramo se torej pripraviti na težave vseh vrst, ki nas utegnejo v bodočnosti srečati, ter se zavedati, da bo vojna lahko dolga in trda. Priznavamo to, a smo trdno odločeni nadaljevati z bojem prav do zmage.

Tokio, 22. jan. s. V zvezi z ofenzivo zoper Birma poroča japonsko vrhovno poveljstvo, da so japonski oddelki 17. januarja ponoči napadli angleške čete, ki so štele kakih 700 mož. To je bilo 27 km severovzhodno od malajskega mesta Tavaja. Tavoja je bil zaseden 17. januarja zvečer. Pri tej priliki so Japonci zajeli 151 mož, nasprotnik pa je pustil na bojišču 170 mrtvih. Zajeli so več kosov gorskega topništva, 329 strojnic ter več stotin avtomatičnega orožja.

V tokijskih krogih pripominjajo, da bo zasedba važnih vojaških točk ob birmanskim obali Malajskega polotoka omogočila japonskim silam operacije v smeri proti birmanskim prestolnici Rangoonu in pomorske vojne operacije v Bengalskem zalivu. Z ozirom na zasedbo Tavoja pripo-

minjajo, da šteje to mesto 300.000 duš in da je središče trgovine z rižem, s cinkom in z gumijem.

Tokio, 22. jan. s. Poročila iz Malaje pravijo, da so zadnja dva dneva bili silovito zagrizeni boji na številnih krajih v severnem delu države Johore, in sicer med akcijo, ki je znova stisnila obroč okoli angleških čet. Hkratu so japonske sile vzdolž obale malajskega polotoka tolkle znatne oddelke angleških motoriziranih oddelkov.

Tokio, 22. jan. s. Poročila agencije Domei pravi, da se japonske čete pomikajo v Birmi proti mestu Mulmein, ki leži 180 km jugovzhodno od Rangoonu.

Tokio, 22. jan. s. Po hudih bojih so japonski oddelki, ki korakajo proti Mulmeinu, potolkli angleške čete, ki so bile razpostavljene med birmansko mejo in tem mestom. Štele so kakih 40 tisoč mož. Pri tem so bila sestreljena štiri angleška letala.

Vesti 22. januarja

Japonski mornariški minister admiral Šimada je imel govor o uspehih japonske mornarice v sedanji vojni in dejal, da ta mornarica dejansko vlada na Tihem morju od Filipinov do Amerike. Potopila je že zdaj 7 bojnih ladij, 2 oklepni, 2 letalonosilki, 6 križark, 18 rušilev, 26 podmornic, poškodovala pa 4 bojne ladje, 6 križark, 1 letalonosilko in 3 rušile. Potopila je tudi 35 trgovskih ladij ter uničila ali poškodovala 977 nasprotnih letal. Japonsko brodogradnja pa je od začetka vojne izgubila 4 rušile, 4 pobiralce min, 3 podmornice, 4 prevozne ladje, 67 letal, neka križarka pa je bila delno poškodovana.

Hitler, poveljnik vseh nemških bojnih sil, je poslam generalu Rommelu, poveljniku nemškega oklepnege zboru v severni Afriki, brzojavko, s katero mu podeljuje odlikovanje hrastove vejice z meči na viteški kolajni reda železnega križa. General Rommel je šesti častnik nemške vojske, ki je dobil to najvišje odlikovanje.

Zastopnik nemškega zunanjega ministrstva je včeraj dejal, da je v turških krogih vzbudila precejšnjo skrb izjava ameriškega diplomata Mac Murraya o sovjetskih načrtih za prilastitev Dardanel. Ta razodetja čisto potrjujejo nemško stališče, ki je bilo glede tega že razglašeno.

V Angliji se množe zahteve po uvedbi diktature v industriji. Po odobri španskih listov je to znamenje, da vlada v angleški industriji, zlasti vojni, nered.

Francoska vlada je včeraj izdala odlok, da Judje odslej ne bodo mogli več biti lekarnarji, judinje pa ne babice, razen kadar bi jim to pravico priznali zaradi posebnih zaslug.

V Osijsku so se včeraj začela gospodarska pogajanja med Madžarsko in Hrvaško. Šlo je predvsem za obmejni blagovni promet.

Španski komisariat za tekoča goriva je še bolj omejil porabo bencina in sicer zaradi velikanskih težav, ki jih delajo Združene države pri izdajanju dovolilnic za prevoz bencina po morju.

Hitler je v svojem glavnem stanu sprejel maršala von Bocka, ki se je vrnil z oddiha in bo zdaj prevzel poveljstvo na nekem drugem delu vzhodnega bojišča.

V španski Maroko je dopotovalo na obisk portugalsko vojaško odposlanstvo.

V kratkem bo prišel v London sovjetski zunanji minister Molotov, da bo nadaljeval z Edenom v Moskvi začete razgovore, poročajo švedski list »Dagens Nyheter«.

Dosedanji angleški veleposlanik v Čungkingu, sir Archibald Clark Kerr, je imenovan za novega angleškega veleposlanika v Moskvi in bo odpoval v Moskvo sredi februarja.

Turški generalni štab je prevzel nadzorstvo nad vsem železniškim prometom v Turčiji, poročajo iz Carigrada.

Turška vlada je sklenila poklicati še dva nova letnika pod orožje. 26 in 27 letniki se bodo morali dne 22. februarja prijaviti pri svojih poveljstvih.

Samo ljudje, ki ne poznajo visoke šole resničnih bojev, lahko vidijo pri nemški vojski slabost zdaj, ko so nemške fronte v razdobju obrambe, piše »Völkischer Beobachter«. Ljudje ne vedo, da je lahko tudi v obrambi najvišja mera ofenzive, v kateri je mogoče deliti hude udarce in da je okoliščine in premišljenost zahtevajo tako obrambo. Filmski tedniki prinašajo v slikah žive dokaze, da je pobuda v Rusiji slej ko prej na nemški strani.

V Montevideo, prestolnico Urugvaja, je odplula ameriška lahka križarka »Savannah« (9457) ton, poročajo iz Buenos Airesa.

Čangkajškova vlada se je odločila poleg vojaškega zastopnika poslati v Washington tudi posebno gospodarsko odposlanstvo.

Finski in Baltijski zaliv sta zamrznjena ter je plova zaradi ledu popolnoma ustavljena.

Smrtna obsodba dveh vojakov v Parizu

Pariz, 22. jan. a. Vojaško sodišče v Parizu je izrekle sodbo v razpravi zoper poročnika Garona in narednika Mailleta, ki sta bila obtožena, da sta junija 1940 med francoskim umikom iz Abeville ubila 21 civilnih ujetnikov, pripadajočih različnim narodnostim. Oba sta bila obsojena na smrt.

Pomembno pisanje bolgarskega najstarejšega generala:

Bolgarija mora biti pripravljena na bližnji dejanski vstop v sedanjo vojno

Sofija, 22. jan. s. »Bulgarija«, glasilo bivših bojevnikov, prinaša zanimiv sestavek generala Nikolajeva, starosta bolgarske vojske. General pravi takole:

»Evropi grozi nevarnost od Vzhoda in od Zahoda. To pomeni, da bo za dosego popolne zmage treba novih naporov, ne le pri državah Osi, temveč tudi pri vseh njihovih zaveznikih z Bolgari vred. Bolgarija zdaj preživlja zgodovinski trenutek največjega pomena, kakaj bitka, ki poteka zdaj, bo odločila bolgarsko usodo za mnoga stoletja.

Tudi Madžarska je pripravljena na vse žitve za končno ofenzivo proti Sovjetom

Budimpešta, 22. jan. s. Madžarsko javno mnenje zasleduje z velikim zanimanjem razvoj položaja in čedalje jasnejše znake o skrbni pripravi za končno ofenzivo proti Sovjetom. V tem smislu je zanimiva novica, ki jo je objavil polarni »Budapesti Ertesítő«. List piše o sedanji vojni in pravi, da se Madžarska razlikuje od tistih narodov, ki ne razumejo svoje evropske dolžnosti in se vežejo z boljševiškim sovražnikom, kakor Anglija. Zato ima Madžar-

Spričo vstajenja bolgarske domovine, ki so jo do pred kratkim tlačili Angleži ter njihovi poznanji in skriti zavezniki, se morajo Bolgari zlasti spominjati, komu dolgujejo hvalečnost za to vstajenje. Treba je razločno spredeliti, da je usoda Bolgarije neločljivo na življenje in smrt zvezana z usodo držav Osi. Bolgarsko ljudstvo se mora duhovno zediniti in se pripraviti, da bo neposredno stopilo v boj, ki ga lahko Bolgarom vsak trenutek vsilijo. Vsakdo mora biti pripravljen dati lastno življenje za kralja in za Bolgarijo.

ska namen bojevati se z vsemi silami proti boljševizmu ob strani močnih držav Osi. To točno označeno stališče Madžarske je nujna posledica njenega tisočletnega poslanstva v obrambi zahodne omike proti vzhodnjakemu divjaštvu. Madžarsko ljudstvo iz lastnih izkušenj ve, kakšen je komunizem z vsemi svojimi zablodami in surovostjo, in prav iz tega razloga je pripravljena na vse žitve, da se enkrat za vselej podre Sovjetska unija.

Anglija in vse njene postojanke so zdaj v hudi nevarnosti

Rim, 22. jan. s. Londonski »Daily Express« podaja pregled položaja na bojiščih in meni, da imajo sile Osi še vedno pobudo v svojih rokah. Kakor se je bil izrazil sam Churchill, se pobuda oziroma ponovno pojavlja zaradi nastopa Japonske. Bliža se obleganje Singapooreja, prav tako pa se tudi Avstralija pripravlja na japonsko ofenzivo, ki utegne nastopiti še prej, preden se bo začelo pravo obleganje Singapooreja. Tudi Malta in Velika Britanija sta v nevarnosti. Na enak način pa mora Velika Britanija, če si hoče priboriti pobu-

do, povečati svojo vojno izdelavo. Toda vse orožje ne bo dosti pomagalo, če imperij ne bo istočasno pripravljen tudi duhovno, kakor se je videlo sedaj v Malaji. Sedaj je nastopil čas za ljudi, ki iščejo opravila in izmikanja za dogodke v Malaji. Toda Anglija se mora pobrigati za vse drugačne stvari, kakor pa je opravičevanje za neuspehe. Sodelovanje med silami Osi je popolno in Malaja pomeni komaj šele začetek orjaškega programa za izvedbo načrtov sil Osi. Če bo Singapoore zavzet ali pa odrezen od sveta, bodo dobili Japonci v svoje roke ključ do Južnega Tihnega morja.

Gospodarski ukrepi in načrti Japonske v sedanji vojni

Tokio, 22. jan. s. Japonski finančni minister Okinori Kaya je v svojem govoru v parlamentu razlagal temeljni načrt o finančnih ukrepih, ki jih misli izvesti japonska vlada, da bi spravila v obtok in razvila vse naravne zaklade v Vzhodni Aziji. Glavna točka tega programa je ta, da bo treba popolnoma izriniti vpliv dolarja in funta šterlinga. Proračunski osnutek za največje finančno obdobje znaša 8698 milijonov jenov, od katerih odpade 2463 milijonov jenov na izredne izdatke. Vojna na Tihem morju je postala breme za proračun, toda ob sodelovanju vsega naroda, bo država prebrodila tudi vse te težave. Posebno skrb je vlada posvetila razširjenju in povečanju industrije, nadporstvu nad cenami, higijeni, vprašanju podpor ranjenecem, dalje protiletalski obrambi in znanstvenim raziskavanjem. Potem je minister tudi rekel, da se trgovska izmenjava z Mandžurijo, Kitajsko, Francosko Indokino in Slamom vedno bolj razvija. Izdani bodo ukrepi za večji razvoj gospodarstva vseh držav v Vzhodni Aziji, v katerih je treba videti odslej zamajen sam enoten gospodarski sklop.

O vsebini razgovorov med japonskim veleposlanikom pri argentinski vladi in argentinskim zunanjim ministrom, ni bilo izdane nobena uradno poročila, pač pa govore, da je japonski veleposlanik argentinskemu zunanjemu ministru sporočil željo svoje vlade, da bi se kljub vojni vzdrževal trgovski promet med obema državama.

Andrejčkov
Jože

Žalost in veselje

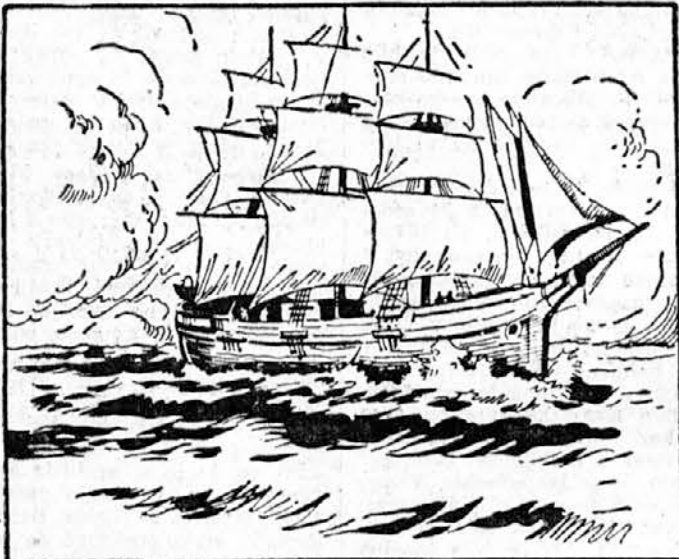
Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

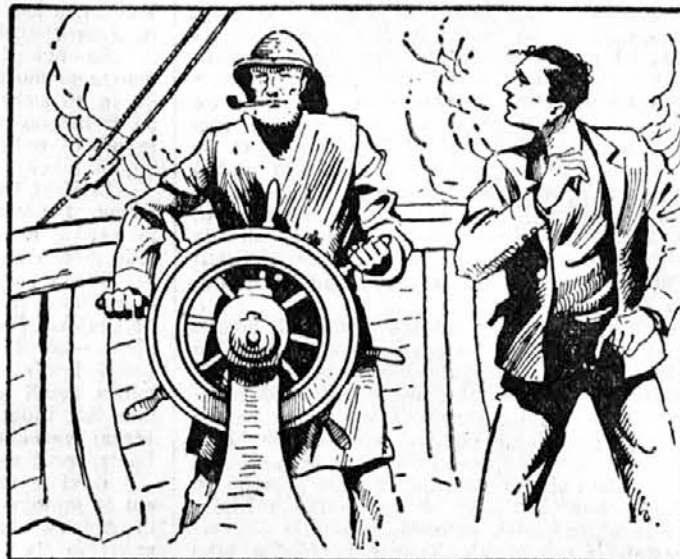
340.

Zdaj je tudi Aleš povedal svojo zgodbo od konca do kraja. Nazadnje je izrekel očetu željo, da bi ga še naprej klicali kar za Aleša. Oče mu je rad ustregel. Kapitan je pazljivo poslušal njuni zgodbi ter jima obljubil, da jima v Kalkuti preskrbi ladjo za Ameriko.

341.

Ladja »Lastavica« je bila šele prvič na poli, pa je dobro izpolnila nalogo. Urno je prejadrala Atlantsko morje. Ko je obšla afriške otoke na vzhodu, je zavila proti Vzhodni Indiji. Bila je vredna lepega imena, ki je krasilo njeno čelo.

342

Aleš si je tudi zdaj kralil čas z mornarskimi deli. Šla so mu izpod rok tako, da so se mu vsi čudili. Če ni imel drugega posla, je stopil h krmilu in poslušal krmarja, kako je treba voditi in ravnati ladjo ob različnih vetrovih in vremenu.

Birmanska cesta — Čangkajškova srčna žila

Po padcu Hongkonga prevažanje raznega blaga iz Kitajske in v obratni smeri po eni sami cesti res ni lahko

O eloviti birmanski cesti, ki je zadnje čase spet močno stopila v ospredje, odkar so ji Japonci namenili svoje letalske bombe, piše ženevski poročevalec agencije »Centraleuropa« nekako takole:

Zadnja leta se je mnogo govorilo o »birmanski cesti«, po kateri dobiva kitajski maršal Čangkajšek vojaške potrebščine za vojno proti Japoncem. Uspeli, ki so jih Japonci dosegli na Daljnem vzhodu in sklenitev vojaške zveze med Japonsko, Indokino in Siamom, so ustvarili nov vojaški položaj ter so spravili v neposredno nevarnost slovit birmansko cesto, Čangkajškovo srčno žilo.

Birmanska cesta je v vojaškem oziru izredno velike važnosti. Po njej grede skoraj vsi glavni kitajski proizvodi, ki prinašajo Čangkajšku potreben denar za nakup nujno potrebnih vojaških stvari. Ti kitajski proizvodi so izredno važni za vojno gospodarstvo Velike Britanije in ameriških Združenih držav. Zadoštuje, če v zvezi s tem omenimo dve izredno dragoceni rudnini —

volfram in antimon

ki sta skoraj monopol Kitajske. Dokler je bil Hongkong še britanska kolonija in še ni bila pod japonskim nadzorom, je šlo skozi to pristanišče celih 92 odstotkov kitajskega izvoza antimona in skoraj prav toliko volframa. Odkar pa so se ugnezdili Japonci v hongkonskem zaledju med Kantonom in izlivom reke Peri in odkar je tudi hongkonsko pristanišče padlo v japonske roke, pa gre večina tega izvoza izključno samo po birmanski cesti. Če pomislimo, da je v letu 1937 znašal izvoz volframa 16.518 ton in da je bilo leta 1939 tega izvoza še vedno okrog 10.000 ton, potem lahko razumemo, kako težaven je prevoz tolikšnih količin blaga po eni sami gorski cesti, ki gotovo tudi ni najbolj zgrajena. Po birmanski cesti bi bilo treba napotiti najmanj 6.000 avtomobilov, natoženih z omenjeno rudo, nazaj grede pa natoženih z orožjem, strelivom in vsemi drugimi stvarmi, ki so za vojskovanje potrebne. Pozabiti pa se tudi ne sme, da birmansko cesto stalno bombardirajo japonska letala.

Cesta je v celoti

dolga 1160 km

in jo je 968 km na kitajski strani. Avtomobilska cesta, ki drži skozi zadnjo postajo birmanske železnice, skozi Lašo, preide na skrajno težavno in gozdno ozemlje, v katerega se zadržajo doline s strmimi pobočji. Prehod preko teh gorskih dolin je mogoč le preko višjih mostov. Zlasti te mo-

stove pa so si japonski letalci vzeli na piko. Prvo postajališče na kitajskem ozemlju je Siakvan, 552 km daleč od kraja, kjer se cesta začne. Do Junana, kjer je zadnja postaja železnice, ki drži iz Indokine, je še nadaljnjih 416 km. Cesta teče potem po precej ravnem svetu tja do Čungkinga ob zgornjem toku reke Jangce, do sedanje prestolnice maršala Čangkajške. Težave, ki jih povzroča obilovitost tal, so ogromne in pri Junanu na primer doseže cesta višine od 1.600 do 2.000 metrov!

Ogromne sedanje naloge nemških železnic

Prednost imajo povsod prevozi za vojsko najnujnejše potrebnih stvari

O velikih nalogah, ki jih v sedanjem vojnem času izvajajo nemške železnice, piše poročevalec iz Berlina naslednje:

Zares čudovita je organizacija prevozov v Nemčiji med sedanjo vojno. Nemške državne železnice morajo na primer upravljati področje, ki je petkrat tako veliko, kot je bilo pred vojno. Ne samo vse nemško ozemlje s priklučenimi kraji, pač pa tudi prometne zveze v zasedenih državah spadajo danes v njihov delokrog. Vojaške potrebe, brezkončni prevozi čet in streliva ter živl v Rusijo, zahtevajo vojne industrije in ne nazadnje povečane potrebe civilnega prebivalstva, nalagajo nemškim državnim

Nič več frakov in smokingov

Nemška glasbena zbornica je zadnjič izdala okrožnico, v kateri priporoča dirigentom, ravnateljem in solistom, naj odslej nikar nič več ne nastopajo v fraku in smokingu, ker to za sedanje resne čase res ni več primerno. Svetuje pa jim, naj namesto frakov in smokingov v bodoče nosijo pri takšnih nastopih samo črn suknjič in modne hlače.

Nenavadna pot poročnega prstana

Neki kodanjski mesar je svojčas izgubil poročni prstan. Gotovo ni več pričakoval taknega presenečenja, kakor ga je doživel te dni, namreč da mu bo nekdo njegov prstan poslal nazaj v poštnem zavetku iz dalnje Finske. Svoj prstan je bil ta danski mesar izgubil pri svo-

Te avtomobilske ceste ni mogoče primerjati z evropskimi cestami.

Stalno je zaposlenih do 2000 delavcev

ki skrbje, da je cesta v redu. Tedi pa, ko so to slovito cesto gradili, je bilo pri delu zaposlenih nad 160.000 delavcev ter 200 angleških in ameriških inženirjev. V deževni dobi postane birmanska cesta težko uporabljiva. Tovorni avtomobil vozi po birmanski cesti povprečno s hitrostjo 20 km, drugi avtomobili pa kvečjemu 30 km na uro. Cim se bo ob tej cesti pojavila prva japonska patrola ali motoriziran oddelek, bo ta srčna žila maršala Čangkajške prerezana in bodo potem tudi odporni sili Čungkingške Kitajske dnevi šteti.

železnicam, t. j. železnicam nemškega Reicha, gotovo ne lahke naloge. Kljub temu pa železnica služba poteka brez odmora in z običajno natančnostjo. Brez oddiha oskrbujejo mesta s premogom in živili. Trgovina s tujino ni bila puščena v nemar in tako prihajajo na vsa oddaljena bojišča, v Rusiji kakor tudi na obalah Atlantskega morja, na Norveškem ter na Baltskem polotoku z največjo možno hitrostjo neprestane številne dobave za vojsko. Naravno je — piše isti poročevalec — da pri prevozi po železnicah vedno dajejo prednost vojaškim potrebščinam kakor tudi izdelkom in živilom, ki so res najnujnejše potrebna.

jem poklicnem delu. Delal je klobase, pa mu je v eni od njih kar mimogrede obličal tudi poročni prstan, ki očitno ni bil prav preveč trdno natakjen na prst. Kakor je znano, zdaj tudi v Danskega pošiljajo vojakom na vzhodno bojišče zavitke z različnimi dobrotami. Tako je neki Danec poslal tja nekaj klobas, ki jih je bil kupil pri omenjenem mesarju v Kodanju, seveda pa ni mogel vedeti, da je v eni teh klobas tudi mesarjev poročni prstan. Dotičnik, ki mu je bila klobasa namenjena, pa jo je le preveč korajžno ugriznil, pri čemer si je zlomil zob. Pravijo, da si ni dal prej miru, dokler ni preko danskega konzulata zvedel za pošiljateljevo ime in se potem kodanjskemu mesarju lepo zahvalil za klobase, obenem pa mu poslal njegov poročni prstan nazaj. Bil je vsakakor pošten človek, toda kaj je bilo njemu za zlato. Gotovo je bil klobase bolj vesel, čeprav si je z njo polomil zob.

»Alpinska Akropola«

Italijanski službeni list »Gazzetta Ufficiale« prinaša zakon od 5. decembra 1941, ki dovoljuje zgraditi na gori Doss di Trento »Alpinsko akropolo«, spomenik, ki naj bi še poznim rodovom priča o junastvu italijanskih alincev.

»Alpinsko akropolo« bodo zgradili na državne stroške. Ustanovljena je bila posebna družba z imenom »Fondazione Acropoli Alpina«, ki ima nalogo, vzdrževati in varovati monumentalno zgradbo, prav tako pa tudi zbirati in hraniti zgodovinsko, biografsko in ikonografsko važne dokumente o italijanskih alpinistih in njihovih vojaških naporih. Za zgraditev tega spomenika je država dala letno na razpolago 300.000 lir.

Volnena oblačila iz bronaste dobe

Ravnatelj muzeja v Neutimstru v Holsteinu, Karl Schabow slovi kot eden najboljših poznavalcev davne preteklosti človeškega rodu. Svoje razprave je posvetil med drugim tudi vprašanju, kako so stari Germani izdelovali razna oblačila. V starih grobiščih so raziskovalci našli cele obleke, kakršne so nekdanji Germani nosili. Med njimi so tudi volneni izdelki. Domnevajo, da so Germani mešali v volnene izdelke tudi dolgo jelenjo in jančjo dlako. Omenjeni nemški starinostlovec je nitke teh starodavnih pletenin natančno pregledal tudi z drobnogledom in ugotovil, da so na primer tudi volneni izdelki iz bronaste dobe narejeni iz jelenje in jančje dlake. Natančen pregled z drobnogledom je pokazal, da so ti starodavni volneni izdelki narejeni natančno in takšne dlake, kakor jo ima drobnica s Hebridskih otokov.

Včasih je dobro malo pogledati v žepe ponošene obleke

Na Nizozemskem so po poročilu iz Amsterdamu našli pred nedavnim prstan Napoleona III. Našli so ga zdaj že drugi. Prvič je bilo to pred štirinajstimi leti. Našel ga je nek kmet pri svojem delu na polju, pripisoval pa mu očitno ni prav posebnega pomena in vrednosti, kajti vtaknil ga je v žep in potem nanj čisto pozabil. Prstan se je tako spet izgubil. Zadnjič pa je isti kmet pregledoval svoje ponošene obleke, če bi bila morda katera od njih le še za rabo, saj je danes novo težko kupiti. Nakaznico za obleko je najbrž že vsi porabili, ali pa ni imel denarja za novo obleko. Pre pregledovanju svoje ponošene obleke je posegel malo tudi v žepe in odkril v hlačah tisti prstan, ki ga je bil svojčas našel na njivi. Šele zdaj si je prstan nekoliko natančneje ogledal in videl, da ima znotraj napis: »Napoleon III. — francoski cesar«.

DOBRI STARI ČASI

Toda, kako naj začne? Noben izmed tolikih uvodov, ki si jih je bil izmislil, mu ni ugajal. Tudi zdaj, ko je sanjaril z zaprtimi očmi, si je postavil to vprašanje, ki je izhajalo iz enega samega znanega stavka: »Izvolite. Kaj želite?« Izmislil si je odgovor, ki se mu je pa zdel preveč vdan, ali preveč drzen, preveč daleč od stvari in preblizu. In spet je znova začel pot od običajnega: »Kaj želite?«

Medel svit zarje, poln sovravnosti in žalosti in zaspanosti, je vdrl v voz. Zdaj, ko se je vedno bolj bližal čas za razgovor, je tisoč dvomov, tisoč novih pomislekov prevrglo vse profesorjeve načrte. Celo temelj njegovih računov se je nenadoma podrl. Kaj, če mu grofica ne bo rekla niti »izvolite«, niti »kaj želite?« Če ga bo sprejela bogve kako drugače in čudno? In če bi ga sploh ne hotela sprejeti, moj Bog, če bi ga ne hotela sprejeti? Ob nenadnem peketanju podkev po tlaku mu je vztrepetalo srce. Toda to ni bil še tlak v Lodi. Bil je tlak v Melegnanu.

Okoli devetih je dospel v Lodi. Šel je v gostilno »Pri solncu« ter dobil sobo brez sonca in brez ognja. Ker se ni upal izpostavljati niti megli na ulicah, niti vročini v kuhinji, je legel rajši v postelj, nataknil nočno čepico, ki je vedela za vse njegove težave, ter s kafarno cigareto v ustih čakal na kako dobro misel in na polnec.

— ★ —

Ob dvanaestih je šel po stopnicah palače X., z modrim sklopom, da hoče pozabiti vse naučne stavke ter se prepustiti trenutnemu navdihnjenju. Služabnik z belo ovratnico ga je peljal

64 v veliko, temno sobo, ki je imela kamnita tla, stene obite z belo svilo ter okrašen strop. Služabnik se je priklonil in odšel.

Nekaj starih, belo in zlato pobarvanih, z rdečkastim blagom prevlečenih naslanjačev je stalo v polkrogu okoli peči, v kateri so za medeninatim omrežjem goreli trije ali štirje veliki leseni čoki. V zraku so se mešali vonji po stari plesnobi, po starih slaščicah, starih pečenih jabolkah, starem blagu, starih kožah, zamrlih mislih, rahel vonj po starosti, ki težko lega na dušo.

Služabnik se je vrnil ter sporočil, da bo grofica kmalu vstopila. To je Gilardoni zelo razburilo. Čakal je in čakal. Tedaj so se odprla, z zlatom okrašena vrata, zaslišal se je nagel zvonček, v sobo se je privlil Friend ter vohal po tleh na desno in levo. Končno se je prikazal veliki zvonček iz črne svile pod malo kupolo iz belih čipk, črna lasulja med dvema svetlo-sinjima trakovima, marmornato čelo in mrtve oči.

»Kakšen čudež, gospod profesor, vi v Lodi?« je rekel zaspani glas, dočim je psiček vohal Gilardoni jeve čevlje. Profesor se je globoko priklonil in gospa, ki je bila podobna steklenici izvalčka iz starosti, je sedla v naslonjač poleg ognja ter položila živalco v drugega. Nato je pomignila Gilardoni, naj »de«. »Najbrže«, je rekla, »imate sorodnico pri angleških damah.«

»Ne«, je odgovoril profesor, »prav res ne.«

Grofica je bila včasih tudi po svoje šaljiva. »Torej«, je rekla, »ste prišli, da si preskrbite zalogo kozjega sira.«

»Tudi to ne, gospa grofica. Prišel sem po opravih.«

»Dobro, a imeli ste smolo z vremenom. Zdi se mi, da zdaj dežuje.«

Pri tem nepričakovanem preobratu je profesorja obšel strah, da se bo zmešal. »Da«, je rekel ter čutil, da je postal neumen kakor šolar, ki mu pri skušnji trda prede: »Mršči.«

Njegov glas in njegov izraz je izdal grofici notranjo zadržanost, da je razodel, da je prišel, da ji pove nekaj posebnega. Vendar se je varovala, da mu ne bi ponudila prilike. Nadaljevala je

pogovor o vremenu, o mrazu, o vlagi, o prehledenju Frienda, ki je res spremljal b-sede svoje gospodarice s pogostim kihanjem. Njen zaspni glas je bil miren, skoraj smehljajoč, milo dobrohoten. Profesorja je spreletel mraz ob misli, da bo moral ustaviti ta medenosladki tok ter ji v nadomestilo ponuditi grenko kroglico, ki jo je imel v žepu. Lahko bi bil izkoristil molk ter začel z uvodom, a ni zmogel. Grofica pa je molk izrabila ter sporočila svoj sklep.

»Prav lepo se vam zahvalim za obisk«, je rekla. »A zdaj se moram posloviti, zakaj vi imate opravke, pa tudi jaz, da povem po pravici, sem zadržana.«

Zdaj je bil potreben skok.

»Prav za prav«, je odgovoril Gilardoni ves razburjen, »sem prišel v Lodi, da bi govoril z vami, gospa grofica.«

»Tega bi si pa ne mislila«, je mrzlo odgovorila grofica.

Ker se ji je zaletel, je profesor še skočil.

»Stvar je zelo nujna«, je rekel, »in moram vas prositi...«

Grofica ga je ustavila.

»Če gre za gospodarske reči, potem se obrnite kar na mojega oskrbnika v Bresciji.«

»Oprostite, gospa grofica! To je prav posebna zadeva. Nihče ne sme vedeti, da sem prišel k vam. Povem vam naravnost, da se tiče stvar vašega vnuka.«

Grofica je vstala, in tudi pes, ki je ležal zviti v naslonjaču, je vstal ter začel lajati v Gilardoni.

»Ne govorite mi o tej osebi, ki je zame ni več«, je slovesno rekla stara gospa. »Pojd, Friend.«

»Ne, gospa grofica!« je povzel profesor, »vi si sploh ne morete misliti, kaj vam bom povedal.«

»Prav nič me ne zanima in tudi nočem ničesar slišati. Po-zdravljen!«

Ko je to izgovorila, se je neupogljiva dama premaknila proti vratom.